

Ročník: 98 | číslo: 28 | 15. července 2018 | Cena: 10 Kč

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

**Ekologie,
odpovědnost ke stvoření**

EDITORIAL

Durdící se anděl

Joachim Dachselt

Ó Bože
jak jsi jen mohl
kouličku Zemi
tu svou krásnou
vydat jim
těm poznaným nadaným
kteří svůj rozum
tak žalostně zneužívají
jim
těm nepoučitelným
jim
kteří neumějí být zvířaty
a sami od sebe nečiní
co je prospěšné
jim
kteří se tváří
jako by už byli lidmi
Mají to ještě před sebou?
Nebo už je všechno
promeškáno?

Ó Bože jak jsi jen mohl!
Svou krásnou kouličku Zemi
tak modrou
tak zelenající se
na níž je tak dobré žít
Je mně jí líto

Milí čtenáři, co dodat k smutnému postesknutí anděla nad kouličkou Zemi? Nic moc na výběr se nenabízí, v básni je řečeno vše. Ostatně, slova nám lidem nepomohou, přichází čas, kdy musí jednoznačně promluvit skutky, protože taková planeta má paměť, panečku, a jednoho krásného dne nám to může pěkně spočítat.

Ekologie totiž není ani tak o záchraně planety, jako o záchraně nás, lidí. O tom, aby tu na Zemi mohly žít i naše děti a aby měly vodu a půdu, která je schopna je uživit. Protože růstu HDP a natištěných peněz se ještě nikdo na světě nenajedl. Myslete na to. KB

Autorem fotografie na obálce a rovněž na poslední straně je Jan Matouš. Další krásné snímky nafotil a zaslal bratr Václav Kovalčík.

Děkujeme oběma - i všem laskavým autorům příspěvků tohoto čísla.

ZE ŽIVOTA CÍRKVE

(Ko) mediální Basilejský koncil příjemně překvapil

Během květnové Noci kostelů (25. 5.) měli návštěvníci Husova sboru na pražských Vinohradech možnost zažít nevšední ztvárnění události, o které se v dějepise každý učil a která měla pro české dějiny zásadní význam.

Během Basilejského koncilu byla schválena tzv. basilejská kompaktáta, která Čechům v zásadě schvalovala čtyři artikuly pražské. Rekonstrukci obhajoby zástupců českých husitů proti katolíkům pojalí studenti Husitské teologické fakulty UK moderně a s vtipným nadhledem.

Forma ztvárnění, čtené divadlo s některými herci skrytými za podobizny účastníků koncilu, mohla zpočátku působit nezvykle a staticky. Oživujícím prvkem byl však již od počátku kardinál, který jako moderátor dobové diskuse usměrňoval řečníky, působil jako glosátor i jako ten, kdo může o všem rozhodnout. Vtipným prvkem propojujícím koncil se současností byla dobová televize, která oznamovala zásadní historické souvislosti, pozdější osudy některých aktérů koncilu a rovněž pomáhala posouvat děj kupředu.

Divák byl neustále udržován v napětí a sledoval slovní souboje a později i jednotlivé účastníky, kteří v průběhu představení postupně opouštěli své papírové podobizny a vyměňovali si své názory emotivně a se vzrůstající dynamičností. Tato gradace byla využita zejména v závěru, kdy byl kalich jako symbol (z pohledu dějin sporného) vítězství nesen všemi účastníky koncilu.

Z hereckých výkonů je třeba zmínit Filipa Sedláka (Jan Rokycana), Michaelu Noe Švestkovou (Jan Stojkovič z Dubrovníka) a Dominika Dostála (v roli kardinála Cesariniho). Pokud máte možnost na toto nevšední představení jít, využijte ji.

Andrea Valenta

Zajímavé ztvárnění doby, kdy Basilejský koncil probíhal

Představení bylo bezprostřední, v zajímavém provedení a příjemně působící na diváky. Herci působili věrohodně. Hlavně ztvárnění konfrontace (hádky) mezi Janem z Dubrovníka (Michaela N. Švestková) a Janem Rokycanou (Filip Sedlák) zaujalo svou dynamikou a autentickou gradací při prosazování názorů.

Nezbývá než těmto mladým lidem poděkovat za skvělý zážitek a popřát mnoho inspirace k dalším počínům.

Karel Pojer

Hru Basilejský koncil napsal David Hron, úprava a režie Martin Čihák. Autorem fotografií je Robert Valenta.

„Africké“ setkání v pražských Dejvicích

Málokdy v tomto našem civilizací úspěšném světě můžeme prožít tak silné rodinné vazby, jako tomu ještě stále je v africké Keni. O tom jsme slyšeli a na plátně viděli 22. června v Komenského sále ČČSH v Praze - Dejvicích.

Za sebe mohu říci několik emocionálních poznatků z vlastních rozhovorů s Keňany. Poděkoval jsem Ivetě žijící v Praze za její nadšené povídání o Keni, zvláště za líčení rodinných vztahů, kdy třeba v případě úmrtí člena rodiny se o poslední rozloučení a pohřeb stará samozřejmě celá rodina a nefunguje žádná pojišťovna či státní podpora. Každý něčím přispěje, aby pohřeb proběhl v úctě. S tím je spojen zajímavý úkaz, že zúčastnění netruchlí, ale radují se ze života, který s nimi jejich zesnulý prožíval.

části bratra faráře Lukáše Volkmana s keňskými hudebníky, jak je patrné na snímcích (www.ccsk.cz).

Bylo by velmi prospěšné, aby naše česká společnost získávala co nejvíc informací o životě jinde ve světě. Vždyť jsme všichni děti Boží ... jenom si zapomínáme v sobě pěstovat agapé, tedy všelásku. Kde jinde, než především v křesťanských společnostech při podobných akcích si to můžeme uvědomit. Vlastně to všichni či někteří známe z Bible: „Miluj bližního svého jako

sebe samého.“ S díky za aktivitu a za pozvání bratrem farářem Lukášem Volkmanem,

Pavel Hušek

Jedinečná šance k získání nových informací o africkém životě i k pěstování zmíněné křesťanské agapé se naskytá opět 14. září. Tentokrát ve vršovickém sboru naší církve, kde proběhne od 19 hodin další, charitativní večer s našimi africkými hosty. Přijďte!
red

Přiznal jsem Ivetě, že mě toto její povídání zasáhlo hluboko v srdci, a ona se rozzářila radostí, že zvyky z Afriky zapůsobily na city Středoevropana. Byli jsme ale zajedno, že elektronická a automobilová civilizace se rozmohne brzy i v Keni, čímž nastanou podobné komunikační problémy v rodinách i tam u nich. Jejich školy už dostávají počítače pro každého žáka a studenta a tzv. chytré mobilní telefony začínají zaplavovat místní obyvatelstvo, které tak může vidět, jak žijí lidé jinde ve světě, a samozřejmě si mnozí přejí mít takový životní standard jako třeba i my v Česku. Nehledě na to, že mnozí Keňané, přítomní v Komenského sále, studují v Praze a někteří z nich už mají různé doktorské tituly.

Sál byl plný hostů a atmosféra byla mimořádně laskavá, přátelská a milá, takže docházelo i k hudební rytmické spoluú-

Program podpory vzdělávání
Cílem vzdělávacího programu je podporovat studenty středních škol. Tento stupeň školství je v Keni zpoplatněn a chudé rodiny či sirotci si jej proto nemohou dovolit plnit. Tento program podporuje zvláště nadané studenty.

Sociální podpora
Průběh nejen lidské historie ale i celá země je postavena veškerým pečováním o osud dětí. Afrika Africe poskytuje měsíční finanční a materiální podporu sirotčincům SCREAM AFRICA, ve kterém žije více než 30 dětí.

Africa
... je země, která má mnoho krás, většinou v oblasti afrických úrodných území, v mnoha z nich však chybí základní podmínky a vyžadují si pozornost a péči. Tímto způsobem chceme pomoci těm, kteří sami o sobě nemohou.

Projekty
... je práce, kterou si sami obohacují.

Kontakt:
Dr. Phnuel Osweto
Vedoucí projektu a duchovní ČČSH
www.afrikaafrice.cz, projektafas@gmail.com

Číslo účtu:
Fio Banka
2100890978/2010

NAD PÍSMEM

Herodova „femme fatale“

Mk 6,14-29

V příběhu, který předcházela popravě Jana Křtitele, je vše, co má pořádná tragédie obsahovat. Láska a nevěra, opojení mocí a bohatstvím, výčitky svědomí, nepohodlná osoba, strach, intriky, vášeň, smyslná svůdnost, prestiž, mužské chvastounství a nakonec i smrt nevinného. Postavu Heroda Antipy vnímáme v celém sledu událostí jednoznačně jako negativní. Přesto nelze, ostatně jako na vše v našem životě, na krále Heroda nahlížet výhradně černobílým pohledem. Herodes nepochybně přes všechny své slabosti a nedostatky měl i jakési svědomí. Snad proto Janu Křtitele rád naslouchal, třebaže ten byl jinak k samotnému Herodovi velmi kritický. Z této Markovy prosté zmínky můžeme jednoduše vyvodit dvě teze. Zprvu: Jan Křtitel zdaleka nebyl epizodní postavou, která se jen krátce mihla před Ježíšovým veřejným působením, jak se může zprvu na základě evangelií zdát. Jan byl uznáván jako muž svatý a spravedlivý. Měl zřejmě otevřené dveře na královský dvůr a snad i nezanedbatelný vliv na samotného Heroda. Jinak by nebyl trnem v oku Herodiadě, která si bezesporu přechodem od manžela Filipa k jeho vlivnějšímu bratru polepšila. Zadruhé: Herodes i přes svůj římský původ a rozmařilý život vnímal své morální nedostatky, a aby si snad očistil svědomí, vyhledával přítomnost spravedlivých autorit. To tak někdy mocní tohoto světa dělají, že si prokazovanou přízní dobrým lidem připadají méně špatní. Janův jasný tah na obrácení nacházel odezvu nejen u prostých lidí, ale i u vlivných kruhů.

V celém tomto krátkém, ale úděsném dramatu, odehrávajícím se v honosném přepychu palácové hostiny, jsme svědky těžké cesty Boží milosti k lidským srdcím, zatíženým vášněmi a strachem. Herodes se stává obětí své ješitnosti, touhy po krásných ženách a zároveň bojácné mstivosti své (ne)manželky Herodiady, která k dosažení cílů využívá ženských zbraní, půvabů své dcery Salomé. Pro matku Salomé je velmi těžké vzdát se života na výsluní, třebaže byl dosažen pochybným způsobem. Jan ohrožoval Herodiadino vratké štěstí, neboť nazýval věci pravým jménem. A Herodes mu dopřával sluchu. Když postarší muž vzplane vášněmi k mladé dívce, neštěstí je na světě. I vážení pánové se počnou chovat iracionálně a činí ve svém „haurovství“ rozhodnutí, kterých později litují. Odehrává se skrytý zápas uvnitř panovníkova svědomí. Herodes by opravdu raději dal polovinu svého královského jmění mladé dívence než hlavu Janovu. Jenže to nedokáže. Na jedné straně chápeme, že královské slovo, má-li být královské, platí za všech okolností. Herodes si chce zachovat úctu u pozvaných hostů, jde mu o osobní prestiž. Na straně druhé by však král měl být zárukou práva a spravedlnosti. Nenechat se vmanévrovat do situace, v níž vítězí lidská malost a intrikánství. Každé moudré a dobré rozhodnutí již ze své podstaty v sobě nese morální obsah, jinak by nebylo moudré a dobré. U královského či prezidentského rozhodování to platí dvojnásob. Zde Herodes selhává. Nepostaví se jasnému zlu, je svázán strachem z překročení vladařských konvencí. V tomto postoji je nám Herodes blízký. Více, než jsme si možná ochotni připustit. Janova ústa si Bůh propůjčil k tomu, aby nám sdělil pravdu o nás samotných, o naší slabosti a náklonnosti volit

jednodušší řešení, která budou bolet spíše druhé. Pravda o nás je mnohdy nepřijemná a její přijetí znamená něco u sebe změnit. Překročit konvence. A to bolí. Je to podobné, jako když nám lékař sdělí nepříjemnou diagnózu. Buď tuto pravdu přijmeme a rozhodneme se pro náročnou léčbu a tím se i rozhodneme pro šanci na uzdravení. Nebo naši nemoc negujeme, tváříme se, že jsme zdraví, a beznadějně se blížíme ke svému konci. Přijmout diagnózu vlastní hříšnosti znamená vyjít z pohodlného stínu iluzí o nás samotných. Zahájit léčbu může znamenat nechat proměnit své srdce Bohem a zakusit jeho dobrotu a odpuštění. Herodes svůj stín nepřekročil, ačkoli mohl.

Jan nevystoupil na poušti, aby moralizoval, ale ukazoval ke Kristu jako nositeli uzdravení a Božího smíření. Když Jan o sobě říkal, že jde před Pánem, aby mu připravil cestu, možná netušil, že je to cesta až do samého konce, do krajnosti, tedy cesta Kristova. Smrt je nevyhnutelným důsledkem nemoci - hříchu. Kristus ve velikonočním tajemství odnímá smrti její nicotu a nesmyslnost. Janova poprava z pouhého lidského rozmaru se zdá být opravdu zbytečná. Ukazuje totiž, jak lidské zlo destruuje život. Člověk pohrdá člověkem. V kontextu celých dějin spásy pak můžeme naopak vnímat, jak velikou cenu má člověk před Bohem. Jan Křtitel je součástí těchto dějin. Bůh platí za hříšného člověka nejen životem nepohodlného proroka Jana, ale i životem vlastního bezhříšného Syna. **Jaroslav Křivánek**

OSMÁ NEDĚLE PO SVATÉM DUCHU

Ukaž divy svého milosrdenství, Spasiteli těch, kdo před útočníky se k pravici tvé utíkají. Ochraňuj mě jako zřítelnicí oka, skryj mě ve stínu svých křídel. Žalm 17,7-8

První čtení: Ámos 7,7-15

Tužby pro dobu po Duchu svatém (I):

2. Abychom v Božích přikázáních zalíbení našli a Boží vůli se řídili, modleme se k Hospodinu.

3. Abychom v útrapách života odvahy a trpělivosti osvědčovali, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Panovníku Hospodine, od tebe pochází každý ušlechtilý cit, každá dobrá rada a každé svaté dílo. Daruj svým služebníkům pokoj, abychom v srdci poslouchali tvá přikázání a žili v klidu a míru! Osvi' nás, Bože, svým svatým Duchem, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení: Efezským 1,3-14

Evangelium: Marek 6,14-29

Verš k obětování: Žalm 50,23

Verš k pozhnání: Žalm 18,3

Modlitba k pozhnání:

Panovníku Hospodine, děkujeme ti, že ve svátosti večeře Páně přijímáme závdavek života věčného. Dej, ať všichni, kdo okoušejí svátostný chléb a kalich, rostou ve víře, lásce a naději! Prosíme o to ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 46, 55, 59, 59, 104, 116, 311

Pane, vyznáváme, že nám více záleží na naší pověsti u lidí než u tebe.

V touze po obdivu a uznání nevidíme, kolik zla tím způsobujeme kolem sebe.

Ve vlastní zahleděnosti do sebe nevnímáme svoji malost či směšnost. Prosíme, ať nežijeme v iluzích sami o sobě.

Ať poznáváme nejen naši lidskou slabost, ale především tvou otcovskou dobrotu. Chválíme tě za našeho Pána Ježíše Krista, že nás selhávající a klopýtající podpírá, abychom dorazili do nebeského domova. Amen.

Čiňte pokání.

Přiblížilo se království nebeské

Pokání je překladem řeckého „META-NOIA“, které bychom doslova mohli přeložit jako „nadpoznání“, a znamená změnu vztahu ke skutečnosti, změnu myšlení a jednání. A nebeské království není něčím, co by se pro svět týkalo jen časového horizontu po skonání věků či pro jednotlivce mělo smysl až po fyzické smrti, nýbrž se týká aktuální situace a čeká na otevřená srdce. Boží věčnost prostupuje časností. Pán Ježíš v jedné své odpovědi fari-

zeům říká: „Království Boží nepřichází tak, abyste to mohli pozorovat; ani se nedá říci: 'Hle, je tu' nebo 'je tam'! Vždyť království Boží je mezi vámi!“

Zmíněná Janova a Ježíšova slova jsou stále aktuální. I dnes jsme zváni k pokání. Bůh k nám lidem mluví. Děje se to i prostřednictvím měnícího se klimatu. A jako v dobách Janovy a Ježíšovy činnosti v oblasti řeky Jordánu byli lidé, kteří ono volání považovali za nesmyslné, jsou takoví i dnes. Naprostá většina odborníků je přesvědčena, že člověk se ve značné míře podílí na tom, co se s klimatem děje. Rozhodně přirozenou reakcí na probíhající změny je ptát se po příčinách a v souvislosti s tím se zamyslet nad naším chováním vůči časnému domovu na planetě Zemi. Na mezistátní úrovni se přijala dohoda o snižování emisí oxidu uhličitého. Ta však se (zatím?) do způsobu života v naší civilizační oblasti nijak výrazně nepromítá. V oblasti energetiky sice dochází k posilování úlohy obnovitelných zdrojů, ale fosilní zdroje se stále hojně využívají. V oblasti dopravy je situace alarmující: stavějí se další dálnice, automobilismus se neomezuje a letecká doprava se rozšiřuje. Klimatické změny mají zřejmě negativní dopad na zemědělství; přesto se však se vzácnou půdou trestuhodně hazarduje.

Cílem tohoto zamyšlení není lamentovat nad vývojem v jednotlivých ekonomických resortech. Bylo by žádoucí udělat různá legislativní opatření ke změně nežádoucích trendů. Podívejme se však na problém „zdola“. Neregulovaná či nedos-

tatečně regulovaná ekonomika reaguje na poptávku. Lidé chtějí stále více cestovat,

mít více zážitků, mít více, čím se chlubit. Ohled k druhým lidem, i k těm, kteří - bude-li to Boží vůle - budou na Zemi žít v budoucnu, a vnímání celé přírody jako Božího daru, s nímž se má rozumně, citlivě a šetrně nakládat, se z lidského myšlení téměř vytratily.

Města jsou plná aut. Na ulicích je těsno. Podílejí se na tom jak auta jedoucí, tak i zaparkovaná a někdy třeba znemožňující projít po chod-

níku s kočárkem. Kvůli autům často chřadnou stromy v ulicích. Dopravní tlaky ve městech mají negativní vliv na lidskou psychiku. Lidé ztrácejí schopnost se soustředit, zamýšlet se, meditovat. Roste lidská roztěkanost a jejím vlivem i další touha po pohybu, po přemísťování. Neklid ve městech inspiruje k častým cestám za klidem (po neklidných ulicích a dálnicích).

Kdyby náš způsob života viděl nějaký mimozemšťan, sotva by náš lidský druh nazval „člověkem rozumným“ (homo sapiens). Náš způsob života je neudržitelný a hodnotový systém deformovaný. Je však z této situace východisko? Ježíšova slova zapsaná v Janově evangeliu dávají kladnou odpověď (J 14,6): „Já jsem ta cesta, pravda i život.“ Křesťané – učedníci Kristovi – od svého Mistra dostávají důležitý úkol: „Vy jste sůl země; ... Vy jste světlo světa.“

Záleží na naší věrnosti. Záleží na našem uvažování a jednání, záleží na našich modlitbách. Před svým nanebevstoupením náš Pán vyslovil pověření: „Je mi dána veškerá moc na nebi i na zemi. Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtíte je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého a učte je, aby zachovávali všecko, co jsem vám přikázal.“

A když se zamyslíme nad jeho učením, zvláště pak nad Kázáním na hoře a nad přikázáními lásky, uvědomíme si, že on vede ty, kdo ho poslouchají, k dobrému a odpovědnému zacházení s Božími dary, s pozemským domovem. A on přináší Boží království na Zemi. **Jiří Nečas**

Postřehy:

Haiku sbírka od jezírka

Miroslav Matouš

Do vánku vpuští
načechraný suchopýr
chomáčky bílé.

Modravá vážka
- létající úsečka nekonečnosti.

Stojím a žasnu:
ve vodě stojí rybka,
ve vzduchu vážka.

Bělostná růže
není chudá barvami,
chtěla být bílá.

Trny na růži
nechtějí zranit ruku,
ale chránit květ.

V nevzhledné kukle
vyšňořují se k letu
křídla motýlí.

Brouk - to je poutník,
pavouk je horolezec,
motýl tanečník.

Mám se rozplynout,
dumá nad mou hlavou mrak,
nebo vypršet?

I když zapadlo,
hlásá slunce z červánků,
že stále svítí.

Čím je smrk vyšší,
tím častěji stává se
rozhlednou ptačí.

Možná, že je smrt
jen odložení roucha.
A co zvířata?

Není obzoru,
jest jenom, co je před ním
a co je za ním.

Je na člověku
dát na zemi zrcadlit
duchovní nebe.

To, co sleduji,
jsou stopy živé duše,
ne šlépěje bot.

Poutí života sleduji svaté stopy:
v Bohu je můj svět.

Odovědnost za stvoření

Na počátku první biblické knihy Genesis je krásně po lidsku vyprávěno, jak Hospodin „postavil člověka do zahrady v Eden, aby ji obdělával a střežil“ (2,15). Tím je usměřeno to, co je psáno v kapitole předchozí: „... naplňte zemi, podmaňte ji, a panujte...“ (1,28) Božím „aby...“ je určena odpovědnost člověka. Avšak člověk podmaňuje a panuje nad zemí, aniž by obdělával a střežil ráj.

Ráj v zemi Eden je vysloven jako daný Bohem: nadpřirozený. Avšak: „Odstraníme-li nadpřirozené, nezůstane nám přirozené, ale nepřirozené.“ To je výrok Chestertonův. Křesťanství kladlo donekdávna důraz na onen svět a na osobní spásu, nikoli na tento svět, tuto zemi, tento

ráj. Pochopili jsme svou odpovědnost teprve nyní, kdy panování, podmaňování a zneužívání země dosáhlo svého vrcholu. Výlučným zaměřením na spásu člověka jsme opomenuli jeho odpovědnost – nejenom hmotnou – za ostatní stvoření. Upíráme mu místo, které mu právem náleží v domnění, že na zvířatech málo záleží, a že prohrěšit se proti nim je něco zásadně jiného než provinit se proti člověku.

Nedocenili jsme hlubinný rozměr stvoření. Chápat spasení jenom v úzce výlučném rozmezí lidského rodu je odmítnutím rajského společenství. Vpusťili jsme věroučně na místo spásného Božího výsluní jen člověka a ostatní stvoření jsme ponechali „ve stínu smrti“. V tom spočívá naše zpronevěra a tím i náš podíl na drancování a pustošení Země. Na místě, kde jsme, na cestě, kterou se ubíráme, jsou nejenom naši bližní, které máme milovat, ale i bytosti z říše rostlin a živočichů. Pozemský svět byl utvořen jako součást vesmírného společenství, kde všichni mají vykázáno své vlastní vymezené prostředí.

Člověk nemůže přijmout svého Pána, aniž vykáže ve svém srdci místo ráji. Neboť spasen má být nejen člověk, ale podle Písma „svět“, celé společenství života na Zemi. **Miroslav Matouš**

Tři hosté

Petr Bezruč

Na mojí lípě piští žluna
zvěst přináší mi veselou:
netopýr, motýl a piluna
že přijdou ke mně návštěvou.

Mám na Beskydech srub dřevěný,
a když se večer smrkává,
večerek temný podle stěny
zde v tichých koutech létává.

Plášť španělský v srpnu v poledne
srub miji letem překrásným,
na teplé boky chaty sedne
a hýbe křídlem harasným.

Za dnů slunečných vidím vždycky,
že brouk můj život provází:
chrobáček malý a komický
se po mé dlážce prochází.

Ind věří, že v životě druhém
dál žije lidská rodina.
Kdo je v těch formách
dávnm druhem a kdože na mne
vzpomíná?

*piluna - brouk čeledi tesařikovitých
večerek - netopýr
plášť španělský - druh motýla
harasný - krásný*

Bůh doufá

se vším souvisí. Každý zásah zvenčí přivádí všechno, tedy celek do nebezpečí. Tak to Stvořitel chtěl. A přesto zůstává osud pozemského stvoření spjat s chováním lidí a Bůh vytváří skrze Krista a jeho svatého Ducha s námi lidmi a se stvořením něco jako biotop vyššího řádu. To, jen to, je naše šance!

Bůh jedná, Bůh trpí, zazáří a potemní podle toho, jak my lidé zacházíme se sebou a s tvorstvem. Nic nemůže Boha odloučit od nás, jeho tvorů, nic jej nemůže odloučit od jeho stvoření. Neexistuje žádná oblast soukromého či veřejného života, v níž bychom neměli s ním stále znova co činit, ať už ve zkušenosti porážky a kříže či ve zkušenosti vzkříšení, když už je člověk nepovažoval za možné.

(Kalendář Blahoslav 1996, přel. Jarmila a Zdeněk Svobodovi)

A člověk žasne nad tím dílem

i ten poslední z tlupy, dnešní člověk nevidí, je slepý vůči přírodním varovným jevům, je slepý vůči Bohu, jeho znamením a darům. Určitě neříkám nic nového, když zvyrazňuji člověka jako největšího predátora, který je hlavním strůjcem prohlubující se nerovnováhy v přirozených vztazích lidí, ale také vztazích rozličných organismů k sobě navzájem, i ke svému okolí. Křesťanská trpělivost a smířlivost, hledání cesty ke druhým, k přírodě, flóře, fauně, Zemi, krajinným celkům, spojené s omezováním vlastních rostoucích nároků a návratem k původním hodnotám, to všechno může začít každý z nás sám od sebe. Ale co dělat, když toto úsilí je ve velkém degradováno, přehlušováno nebo i snižováno? Křesťan má na koho se obrátit s prosbami a věřit. Vždyť Pán stvořil na tomto světě tolik neuvěřitelně nádhery, tolik rozmanitosti. Ráda sleduji cestopisy a přírodovědné dokumenty, které nám otevírají nové říše, tvary, formy života, rostlin, tak, jak jsme je doposud ani neznali. A člověk žasne nad tím dílem. Věřím i doufám, že Pán nedovolí toto své dílo zničit.

V časopisu Husita č. 2/18 mě na str. 16 - 17 zaujal výběr z práce studenta Jindřicha Umana věnovaný anglikánskému arcibiskupu Justinu Welbymu. Vize canterburského arcibiskupa pro církev se mi zdá i z pohledu ekologie přiléhavá. Cituji: „Církev mění společenost, když přebírá rizika obnovy v modlitbě, usmíření a sebevědomého prohlášení dobré zprávy Ježíše Krista.“ **Zuzana Havelková**

Jak musely děti dříve pracovat

Čtvrtá, závěrečná část

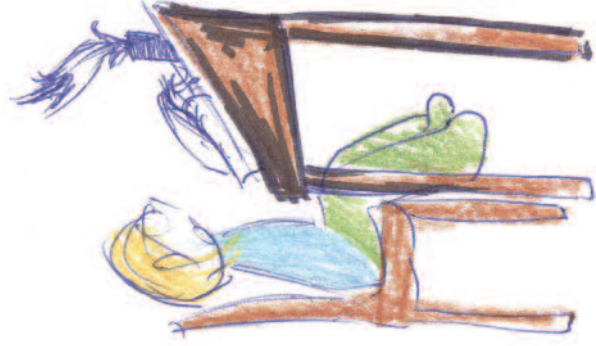
A teď se snad zeptáte, kdy jsme chodily do školy a kdy jsme měly čas na hraní a zábavu. Ano, do školy jsme chodily a pořídně, pro uvedenou práci jsme snad nikdy doma nezužily, ale učit se doma? Na to už čas nebyl. Prostě – doma jsme se neučily, a přece jsme se učily dobře. Učitelé s námi ani trápení, ani zlobení neměli. Tatínek nám vždy připamatovával: „Já vás do školy neposlám pro nějaké darebačení, ale pro učení.“ A to stačilo, neboť neposlušnost byla přísně trestána – brezovým prutem i opaskem a ještě se i klečovalo. Ale nebylo to často. Škola byla pro nás vlastně místem odpočinku, před ní a po ní byla jen a jen práce.

Horší to bývalo s hrami a se zábavami. Co na samotě a s kým si hrát? Nejen děti kopaňské, ale snad všechny seelské musily při hospodářství pomáhat a děti dělnické zase navlékaly korálky nebo ostříhovaly knoflíky. Snad jen děti učitelů a úředníků měly více volnosti, ale kolik jich v Zásadě nebo Loužnic bylo? Nám chlapcům postačilo, když jsme se mohli ve volných chvílích prohánět kolem potoků a je

přeskakovat, chytat pstruhy nebo v rybníce slunky (malé rybky), pokoušet se chytat stehlíky nebo čížky na vějíčky nebo podpichovávky a to snad bylo vše, ale to nás tatínek nesměl vidět, protože se velice zlobil, že šlapeme trávu. A měl pravdu. Toto všechno jsem nechtěl vypisovat, aby to čimilo dojem, že s námi rodiče neměli uznání. Ale přece jen jsem se k tomu odhodlal, aby „dětí našich dětí“ poznaly rozdílnost vyživování mláďat.

Věřte nebo nevěřte, bývalo nám mnohdy do pláče nad tou spoustou roboty, ale když jsme byly starší, kladly jsme si otázku: Jak to dělali tatínek s maminkou, a zvláště maminka, když neměli naši pomoc, ale ještě spoustu práce s námi a pomoc najatých lidí byla velice malá? Jak to všechno mohli dodat, že tehdejší poměry byly všeobecně svízelné. Tatínek pocházel z hospodářství, ale ze dvanácti dětí a maminka dokonce z patnácti. Kolik přetencí (podílů z dědictví) po jejich rodičích) to musili tehdy vyplatit, když vzali na sebe Kopaň! Těžký to byl život...

Kamil Hnídek,
Vzpomínky na Kopaň

Nakreslila: Lucie Krajčůrková

Sekvoje

Jedna průzkumná výprava narazila na sekvojový les. Všichni byli naprosto uchváteni z mohutných kmenů tyčících se do obrovské výšky!

V jednu chvíli kdosi navrhl: „Nebylo by krásné se podívat, jak jedna z nich padá k zemi?“

Myšlenka nakazila celou výpravu jako nemoc. Přerušili svou cestu a pustili se do práce sekerami: střídali se v sekání den za dnem, sotva jedli a spali.

Konečně začala sekvoj praskat a naklánět se, až se nakonec úplně skácela k zemi.

Vůbec ten strom nepotřebovali. Chtěli se jenom podívat, jak padá k zemi!

Narodili jsme se, abychom svým životem oslavili stvoření, a místo toho je zbrkle a nerozumně zabijeme!
„Devastovat přírodu je hříchem, ba co více, svatokrádeží.“ (Gianfranco Ravasi)

Pino Pellegrino
Příběhy pro osvězení duše

Nakreslila: Lucie Krajčůrková

Babočka paví oko

*Na kopřetinu u pěšiny,
kam dopadaly s oblak stíny,
se posadila babočka.
Vtom padlo slunce do krajiny,
hned stihlo barvy baboččiny
a pohlédl jí na očka.
Já dívám se jen bez ustání.
Tak rád bych aspoň sáhl na ni
a pohladil ji zleh oučekal!
Leč ona tu svou krásu chrání:
ví, že se snadno setře dlani,
a proto na mne nepočká...*

Miroslav Matouš
Řeč květů a křídel

Modlitba

Pane Bože, děkujeme ti za krásný svět, který jsi pro nás stvořil. Je nám líto, že ne vždy se o něj staráme dobře. Prosíme, uč nás i všechny lidi, abychom se k němu chovali zodpovědně.
Amen.

Palmový olej

Je dobře, že se v poslední době stále víc začíná mluvit o škodlivosti palmového oleje. Jeho používání je bohužel velmi rozšířené, protože je mnohem levnější než jiné tuky. Zároveň však představuje velké riziko jak pro lidské zdraví, tak pro přírodu.

Palma olejná, neboli olejnice guinejská, se v největší míře pěstuje v jihovýchodní Asii, v oblasti deštivých pralesů. Ty se však ve velkém měřítku právě kvůli palmovým plantážím kácí a nenávratně se tak ničí. V důsledku toho je celá řada vzácných druhů rostlin a živočichů na pokraji vyhynutí, za všechny jmenujme například tygra sumaterského. Ani pro místní obyvatelé to není žádná výhra. Velké nadnárodní společnosti, které palmové plantáže zakládají, sice tvrdí, že zdejšími lidem dávají práci, ve skutečnosti je to ale složitější. Lidé zde měli práci i předtím, živilí se drobným zemědělstvím, které však bylo kvůli

plantážím zlikvidováno. Pracovní podmínky na plantážích jsou přitom mnohem horší, než jaké měli dříve.

Naprotá většina zisků plyne velkým společnostem v zahraničí, kterým na místních lidech a přírodě vůbec nezáleží.

Jak jsem už zmínila, palmový olej je levný, a proto se používá skoro všude – i tam, kde byste ho vůbec nehledali. Ob-sahují ho například skoro všechny cukrovinky, ztužené

tuky, ale i kosmetika. Třeba v takové oblíbené Nutelle je ho opravdu hodně. Problém je v tom, že z větší části je složen z takzvaných nenasycených mastných kyselin, které způsobují ucpávání cév a v důsledku toho například infarkt. Pro srovnání – v palmovém oleji je těchto kyselin 49 gramů ve 100

gramech, v řepkovém oleji jen 7 gramů. Co s tím? Pokud chceme pomoci svému zdraví i přírodě, přestaňme kupovat zboží s palmovým olejem. Na každém výrobku musí být uvedeno jeho složení. Je to sice zdlouhavé a pracné, studovat v obchodě etikety, určitě to ale není zbytečné. A časem se už naučíte znát ty výrobky, kde palmový olej není. Zkuste si to aspoň jednou – a schválně nám napište, kde všude jste ho objevili!

JK

Nakreslila: Lucie Krajčířková

2

Soutěž o tři knihy

Pošlete nám řešení této „ekologické osmisměrky“ nejpozději do poloviny srpna na adresu redakce nebo mailem na jana.krajcirikova@csh.cz a můžete se stát jedním ze tří výherců knihy, jejíž jména otiskneme v zářijové Geste.

Přejeme vám krásné prázdniny!

R	O	S	T	L	I	N	Y	Z	S	É	
P	C	H	S	T	V	O	Ř	E	N	I	V
T	R	E	Č	É	P	I	A	E	R	O	
I	A	O	Ž	I	V	O	T	Č	P	CH	
K	N	A	S	A	T	I	S	I	L	I	
Ě	A	E	R	T	N	S	Z	Š	A	Č	
V	Ě	D	Ž	Ě	Ř	Á	V	T	N	O	
O	Z	M	D	O	J	E	E	Ě	E	V	
L	O	I	E	E	R	S	D	N	T	I	
Č	Ř	V	M	Z	Ě	H	T	I	A	Ž	
T	S	O	N	D	Ě	V	O	P	D	O	

ČLOVĚK	PROSTŘEDÍ	ZEMĚ
ODPOVĚDNOST	ROSTLINY	ZDRAVÍ
OHROŽENÍ	STVOŘENÍ	ZNEČIŠTĚNÍ
OCHRANA	SVĚT	ŽIVOČIŠNÉ
PÉČE	TŘÍDĚNÍ	ŽIVOT
PLANETA	ZÁJEM	

Blahopřejeme výhercům soutěže z květnového čísla
(tajenka: Navštíví):

Jan Zmek, Maruška Mašíňová a Adam Němec z Kolína

7

Král David 10. Setkání v jeskyni

David byl nyní psancem. Kamkoliv se hnul, Saul jej pronásledoval. V králových očích mu nepomohlo ani to, že se svými muži a s Hospodinovou pomocí osvobodil město Keilu od Pelištejců. Protože Saul zamilil i sem, aby Davida porazil, odťáhl David raději se svými šesti sty muži do pouště, aby kvůli němu nebylo město zničeno.

Presouvají se z místa na místo, nikde nevydrželi dlouho. Skrývali se v nepřístupných horách v poušti. Saulovi pokaždé někdo vyzradil, kde se ukrývají, nicméně dřív, než tam Saul stihl se svým vojskem dorazit, David byl už zase jinde. Jednou už se skoro zdálo, že Saul Davida obklíčí, v poslední chvíli však byl odvolán kvůli dalšímu útoku Pelištejců. Jakmile je vyhnal ze země, pokračoval

v pronásledování Davida. Věčná touha po jeho životě jej zcela stravovala. Na základě další zprávy o Davidově úkrytu vytáhl se třemi tisíci muži, aby jej konečně našel. Bloudil skalami kolem ohrad pro stáda, ale nikde nikdo.

Saul si odskočil do nedaleké jeskyně. Přitom si vůbec nevšiml, že hlouběji v jeskyni se ukrývá David a jeho muži. Ti, když viděli bezbranného Saula, ponoukali Davida, aby jej zabil. Ten však prohlásil, že to nikdy neudělá. „Přece nevtáhnu ruku na krále, Hospodino pomazaného!“

David se potichoučku přikradl k Saulovi a uřízl mu cíp pláště, aniž to Saul zpozoroval. Když po chvilí vyšel Saul z jeskyně ven, David za ním zavolal: „Vidíš, teď jsem tě mohl zabit, ale neudělal jsem to!“ a ukázal mu cíp jeho pláště. „Já proti tobě vůbec nic nemám a nikdy jsem ti nic špatného neudělal. Přestaň mě prosím už pronásledovat. Ať nás rozsoudí Hospodin!“

Když to Saul viděl, studem se rozplakal. „Teď už vidím, že králem budeš ty! Přisáhej, že neublížíš mé rodině!“ David to Saulovi odpřisáhl a poté se rozešl.

JK

Nakreslila: Lucie Krajčířková

Zázraky u Bibli

7. část – Stvoření světa

Tak to vidíte - už půl roku si vyprávíme o Božích zázracích, a přitom ten snad největší jsme ještě nezminili! Ano, mám na mysli stvoření světa.

Není teď podstatné, jak vznik naší planety a života na ní vysvětlují různé vědecké teorie. Je sice jasné, že biblický popis stvoření světa během šesti dnů je třeba chápat symbolicky, jinak ale věda žádným způsobem nevyvrací, že za zázrakem stvoření je Boží ruka. Věřící lidé jsou o tom přesvědčeni. Vždyť když se zamyslíte nad tím, jak všechno do sebe dokonale zapadá do největšího detailu, jak jedna věc podmiňuje druhou, jakým složitým systémem je život všude kolem nás – to přece

nemůže být dílem náhody! To je přece díky evoluci a přirozenému výběru, můžete namítnout. Na to ale já zase namítnu, že to byl právě Boží záměr, stvořit život tak, aby se vyvíjel a byl schopen se přizpůsobovat novým podmínkám.

V každém případě by přesvědčení o tom, že Bůh stvořil svět a vše živé v něm, že člověk je vrcholem tohoto stvoření a obrazem Božím, mělo v každém věřícím člověku vyvolávat pocit vděčnosti a vědomí odpovědnosti za svět, ve kterém žijeme a který nám Pán Bůh světil do péče. Neměli bychom se podle mě příliš spoléhat na to, že až bude nejhůř, bude už věda a pokrok tak daleko, že budeme

schopni přesídlit na jinou planetu. Samozřejmě, může se stát, že Zemi ohrozí třeba velký meteorit, ale proč k rizikům, která nemůžeme ovlivnit, přidávat i ta, která změnit můžeme? Pečujeme proto o náš svět co nejlépe, rozhodně přinejmenším zatím je to ten jediný, který máme.

JK

Nakreslila: Lucie Krajčířková

Jak se zvířátka rozhodla, že se budou chovat ekologicky

Jednou se v lese zase sešla zvířátka na pasece, aby si vyprávěla, co je nového, vyřešila, co je potřeba vyřešit, a poradila se, co by se v jejich lese dalo zlepšit. Slovo si vzal medvěd: „Přítelé, musím vám vyprávět o své nedávné cestě do města. Pozvali mě totiž na univerzitu, na konferenci o ekologii. Že prý jim mohou z první ruky porofarovat, jak jsme u nás v lese daleko, co se týče nezbytné implementace nového zákona o ochraně životního prostředí.“

„Promiň, medvěde,“ přerušil ho nevrle jezevec. „Nemohl bys laskavě mluvit česky?“

„Pardon, pardon, moc se omlouvám,“ pravil medvěd. „Mám ještě pořad v hlavě ten univerzitní jazyk. Budu se snažit vyjadřovat se srozumitelněji. V podstatě jde o to, že životní prostředí je velmi ohrožené a všichni neseme odpovědnost za to, jak se to s ním bude dál vyvíjet. Dozvěděl jsem se spoustu věcí, co můžeme dělat pro jeho ochranu.“

„Vyborně, tak povídej,“ volala zvířátka. „Uřčitě to všichni rádi uděláme, vždyť na našem životním prostředí nám moc záleží!“

„Hned jsem si myslěl, že budete pro,“ spokojeně pokýval hlavou medvěd. „Tak poslouchejte, já jsem si to tady všechno sepsal, abych na nic důležitého nezapomněl.“ A začal číst jednotlivé body: „Za prvé nejezdit auty a víc chodit pěšky. Zadruhé nepálit uhlí, ale používat sluneční a větrnou energii.“

„Tak to s těmi auty bude celkem snadné,“ zamýšleně ho přerušila liška.

„Jak to ale myslíš s tou sluneční a větrnou energií?“

„Já bych řekl, že se tím myslí, že máme své prádlo sušit radši na šňůře pěkně ve větru a na sluníčku, a ne nad ohněm.“

Nakreslila: Lucie Krajčířková

„Tak to jo,“ uklidnila se liška. „Až nějaké prádlo budu mít, určitě to tak udělám.“

„Tak poslouchejte dál,“ vzal si zase slovo medvěd. „Zatřetí tu mám snažit se používat co nejvíce obalů a třídít odpad.“

„Aha, to si jako nemáme balit trávu do pytlíčku, než ji schrupeme?“ ujišťovali se zajíci.

malou zase jiné. To by šlo, co říkáte?“ navrhoval jelen.

„No, snad to bude stačit,“ váhavě souhlasil medvěd.

„Co tam máš dál?“ ptala se srnka.

„Dál se tam mluvilo o uhlíkové stopě. To jsem tak úplně nepochopil. Každý přece děláme stopy, bez toho to asi nepůjde. Nejsm si ale jistý, jestli jsou ty naše stopy uhlíkové nebo ne.“

„A nemysleli spíš uhelné stopy?“ zeptala se liška. „Kdybychom jako pátili to uhlí, tak aby to nedělalo v lese nepořádek.“

„Kdyby to tak bylo, tak to bych si docela oddychl,“ řekl medvěd. „Dělalo mi to dost starosti. Ale když jsme se domluvili, že uhlí nepálíme, protože žádně nemáme, tak tím pádem asi neděláme ani tu uhelnou stopu, to je fakt. Teď jsem si vzpomněl, jak loni na podzim sousem Potučkovi vezli nákladákem uhlí na zimu, měl v něm díru a to byla pořádná stopa!“

Zvířátka si oddychnula, že se jim podařilo vyřešit další ekologický problém.

„Tak co, řekli ti tam ještě něco?“ zeptal se jezevec, kterého už to očividně nebavilo.

„No, už jenom to, že máme pravdělně podávat zprávy, jak si vedeme,“ řekl medvěd.

„To je v pohodě, pošleme vždycky sovu,“ uzavřel tento bod jezevec, a protože už nebylo na programu nic dalšího k projednání, zvířátka se rozešla a odpovědně se pustila do plnění vytyčených ekologických úkolů.

Jana Krajčířková

Krátké zamyšlení nad duchem keltského křesťanství

Moderní ilustraci keltského světce může být v určitém smyslu Kryštůfek Robin, přátelící se se zvířátky ze Stokorcového lesa. Zní to snad trochu přehnaně, ale skutečností je, že keltské křesťanství evokuje pocit polozapomenuté dětské hry, ba víc, ukazuje se být archetypálním Děťstvím, které bez zábran komunikuje s bytostmi živými i – zdánlivě – neživými, které dokáže rozmlouvat s Božími anděly a Boha samého zřít tváří v tvář. (Tedy nic pro Hnetubudy.) Jsou-li nám zvířata jen descartesovskými „biologickými stroji“ a Příroda zotročitelným - a tudíž i zotročovaným - Cosí, pak sotva kopeme za Ježíšův tým. A pokud ano, nejspíš střílíme vlasťňáky. Protože náš nebeský Otec prostupuje vším svým stvořením bez výjimky. A Kryštůfek Robin o tom ví své, jsa mýtickým dítětem, kamarádem hraček a pánem her.

Když se na počátku dvanáctého století Giovanni Bernardone (známý jako František z Assisi) začne bratřit a sestřít s celým vesmírem, objeví pro sebe a svou dobu to, co keltské křesťanství dávno znalo. On sám se stal nejpopulárnějším světcem Západu, protože ve svém prostředí představoval jedinečný – a strhující – fenomén svatého Prostřáčka. V keltském světě by ovšem valnou pozornost nevzbudil – podobný postoj jako on tam zastávalo mnoho duchovních mužů a žen. (O jurodivých světcích Východu ani nemluvě.) V Giovanniho přirozeně lidské – a zároveň Duchem inspirované - Písni bratra Slunce totiž nacházíme totéž, co v poezii irských mnichů: dětskou radost - dosud nepadlého - Adama v zahradě Eden. Příběhy keltských světců a světic může leckdo číst s povýšeným nadhledem jako pouhé pohádky pro děti. A jistá pohádkovost v nich bezesporu je, neboť toto všechno je pro jejich hrdiny typické:

Jako nic křísí – často bezhlavé – oběti bezpráví, a když jsou občas sami hlavy zbavení, vytryskne zázračný pramen na místě popravy, případně i jinde – pokud si tam světec uřátoval hlavu osobně donese. Kde má založit kostel mu určuje nadpřirozené divoké prase nebo aspoň holubice, orat může třeba s jeleny (a ti ho také někdy odvázejí na jeho poslední cestě). I mohutné stromy se – po jeho modlitbě - vytrhávají z kořenů a dokonce chodí.

Vlastní-li koně, je ono zvíře schopno cválat po mořských vlnách. Jeho požehnání má neobyčejnou sílu a trvá po celé generace, světcovi nepřátelé se naopak zaživa propadají pod zem nebo jim Boží blesk zapálí hrad.

Cestování na netvorech z hlubin moře či sloužení eucharistické slavnosti na jejich hřbetě je příjemným zpestřením zbožného života.

„Hlas větru v jilmoví
tam jako hudba zní,
křik kosa veselého
a křidel mávání.
Naslouchat v Durrow za svítání
jelenům, kukačkám,
jak z lesní země volají,
když léto začíná.

Bolestná byla cesta má,
ó Králi Tajemství...“
(Columcille: Sen ve vyhnanství)

Konverzace s anděly není neobvyklá a sám Kristus čas od času svatého osobně obdaruje – třeba biskupskou berlou nebo oltářem. A především: velmi často přemáhá škodícího draka (nebo lidožravou obryni a podobnou – zákonitě zlou - havěť).

Životy keltských svatých jsou plné archetypálních obrazů a symbolů. To nemůže překvapovat. Symbol má totiž v duchovním životě nezastupitelnou úlohu. Švýcarský reformátor Kalvín symbol zavrhl, protože si ho zaměnil za pouhý znak, zatímco jiný Švýcar, C. G. Jung, mu zase vrátil jeho důstojnost. (Tomu symbolu, přirozeně.) I když tedy nebudeme chápat legendy doslovně, nesmíme zapomínat, že nám přesto sdělují podivuhodné vnitřní pravdy, ukryté za vnější historii všednodenních zážitků.

Keltskou spiritualitou je možné se nechat inspirovat, nikoli jí však slepě kopírovat – vždyť kdo bude v jednadvacátém století ochotný stát po pás v prosincovém moři a odříkávat zapaměti všech sto padesát žalmů v latině? (Nebo v řečtině, když už ne přímo v originále.) Tehdejší muži a ženy byli tvrdšího ražení než my. Není zřejmě náhodou, že mnozí světci –

namátkou „nejučenější z Britů“ Illtyd a Derfel Cadarn, slavný opat „britského Říma“ na ostrově Avalon - začínali kariéru jako bojovníci. A odhodlaně čelili nepřátelskému okolí i poté, co před sekáním mečem dali přednost mnohem účinnějšímu boji modlitebnímu. Vítězili, protože měli vizi a byli vytrvalí. Pěstovali velký dar poslušnosti a také ušlechtilé neposlušnosti, pokud to vyžadovalo jejich svědomí.

Nežijme však v iluzích. Když světec „zlatého věku keltské církve“ Gildas Moudrý píše svou knihu O dobytí a pádu Británie, kritikou nijak nešetří: Kněží jeho země jsou hloupi, jáhnové drzí, biskupové chamtiví a duchovenstvo jako celek se podobá spíše nenažraným vlkům než pastýřům. Byla to pravda – a zároveň legitimní rétorická nadsázka – tehdy stejně jako dnes. Lidé jsou zkrátka jen lidé, ať mají na sobě hábit nebo montérky. Keltští světci nebyli jiní než my, ale dobře si uvědomovali, že na člověku je v Božích očích nejdůležitější jeho **OPRAVDOVOST**. A ta vyplývá z plného přijetí sebe sama, svého místa na planetě Zemi (v rodině, duchovní i biologické), a z pochopení vlastního jedinečného poslání v Božím (herním) plánu. Jen tak je možné být bratrem lidským sourozencům, zvířatům, andělům. Jen tak je možné dosáhnout stavu theosis, kdy nás už v tomto pozemském životě prostoupí božství Věčného Krále. Protože „nebudeme-li jako Kryštůfek Robin, jistě nevejdeme do Božího království“.

Martin Gruber

Františkánská inspirace

(Převzato z webu bratrfilip.cz)

Když František uslyšel evangelní příkaz, aby kázal všemu stvoření (Mk 16,15), tak šel. Nevynechal oblohu, měsíc, hvězdy, zvířata, vodu, slunce, zemi, vítr, a zkrátka nic a nikoho. Pochopil, že radost evangelia se týká všech. Nebylo mu zatěžko zvěstovat pokoj a dobro na ulici, v horách nebo u řeky, objímal se stejnou vehemencí malomocné, jako si povídal s ptáčky. Nejmilejším způsobem kázání asisského světce byla laskavá přítomnost. Způsob, jakým viděl a rozeznával Boha všude a ve všech, se dnes i tehdy jevil jako šílený. I dnes Františkovi vyčítají jeho naivitu a přehnanou kajicnost. On se totiž rozhodl nepátrat po zlu a vině kolem sebe, ale pokoušel se odevzdávat tu svou. Před Františkem se rozprostřel zázračný a spojený svět, doslova universum, který měl být dotýkán láskou, proměňován odpuštěním a naplňován pravým pokojem.

Filip Štojd, plzeňský biskup

Nepropásnout jediného ptáčka

Po listopadovém převratu v roce 1989 a po prvotním nadšení pro budování kapitalismu v naší zemi, docházelo k postupnému vstřízlivění a začaly postupně doléhat mimo jiné i otázky, co s řadou nežádoucích jevů, které s sebou přináší současný vývoj v ekonomice, v orientaci na stále rostoucí spotřebu. Stále naléhavější je nerudovský problém, otázka „kam s ním“. Nebo co s ním.

Myšlen je samozřejmě odpad, který je důsledkem jednak rostoucí výroby všeho možného a také z toho plynoucího konzumního způsobu života. A dopad průmyslové výroby, spotřeby i rostoucího automobilismu na životní prostředí, ekologii. Tlak vyvolává protitlak, projevující se zejména ve zvýšeném úsilí různých ochrannářských organizací i jednotlivců na ochranu životního prostředí. Toto úsilí však dost často dostává paradoxní charakter. Ve svatém nadšení ochránit ohrožené živočichy nebo rostliny se brání například stavbě silničního obchvatu, a tak je nadále ohrožováno zdraví spolu se životy občanů té či oné obce, jejímž středem denně projedou stovky kamionů. Ale je tu však ještě jeden druh ekologie, který je k naší škodě bohužel velmi opomíjen. Je to ekologie ve smyslu mravním, ekologie ducha.

Tak jako nás pozvolna začínají dusit odpady, produkt naší výrobní činnosti, těžby surovin a konzumního způsobu života, zrovna tak, a možná i hůře, nás ohrožuje úpadek mezilidských vztahů, narůstající vzájemná nevráživost, netolerantnost, nepokora se lhostejností k dění kolem nás. Životní prostředí nelze zužovat jen na vztah lidí k přírodě, devastaci krajiny, znečištění vod. Podstatná, ne-li hlavní, je i ta druhá složka životního prostředí, jako jsou vztahy mezi lidmi, vztah lidí ke stvořitel

skému dílu Hospodina. Varovné hlasy nejsou příliš slyšeny, opanovává nás bůžek ekonomického růstu. Ale žádný strom neroste do nebe, říká lidová moudrost. Tak ani žádná ekonomika, žádná spotřeba nemůže růst do nekonečna. Zapomínáme na

babylonskou věž. I když, jakési zmatení jazyků i myšlení lze začít pozorovat...

Jak stále více roste množství odpadů, a to tak, že dnes již tento „produkt“ civilizace a naší spotřeby, zejména plasty, pokrývá oceány a dusí v nich život, zrovna tak s obavami pozorují, jak i slovní balast, odpad, „překrývá“ a dusí náš český jazyk. Naše mateřština, nejen že „nasává“ stále více anglikanismy (jako před časem ruskismy), ale je v běžné komunikaci i zple-

velována různými patvary. Všimněme si – mnozí z nás nestvoří ucelenou větu, aniž by se obešli bez slůvek „jako“, „jakoby“ či jiných slovních „berliček“. Už se například neříká „něco zvládl“, ale „dal to“ a tak podobně. Nedáváme „něco najevo“, ale „vy-síláme signál...“. Ano, i to, jak spolu mluvíme, jak používáme rodnou řeč, jak k mateřštině ztrácíme pokoru, je jedna ze stránek a úrovně ekologie. Ekologie ducha. Hledáme způsoby, jak se vypořádat s hmotnými odpady, znečišťováním prostředí. Myslím, že je rovněž nejvyšší čas, začít se zabývat i odpadem, který škodí té nehmotné součásti našeho bytí – pokoře, morálce, etice v mezilidských vztazích. Tím odpadem je vzájemná neúcta i hulvátství, nepokora, kořistnický vztah k přírodě i k lidem, bažení po mamonu.

Věřte mi, nevolám po návratu do jeskyní a svícení loučemi. Volám po návratu k pokornému uvědomění si svých limitů. Jsme jedním ze živočišných druhů, který je na této planetě na návštěvě. Nechovějme se k hostiteli jako nevděční spratci a nečiňme z jeho díla skládku odpadu. Hmotného i duchovního.

Jak to kdysi řekl Gilbert K. Chesterton: „Život, jenž nám byl Bohem darován, je tak nepředstavitelně úžasný, že se nedá jen užívat /.../ Velké očisty a disciplíny musíme dosáhnout, chceme-li plně ocenit život a smích. Nepropásnout jediného ptáčka, všimnout si každého kamínku i lodyhy, mít hlavu jako skladiště na všechny západy slunce – k tomu je zapotřebí velké kázně v umění radovat se ze života a velkého vzdělání v umění být pokorný a vděčný...“

Stanislav Kubín

Pro plasty neplatí "v prach se obrátíš"

- i proto EU bojuje s odpady

Skříň, postel nebo kabát. Dříve bylo běžné, že když se tyto věci rozbily nebo potrhaly, vyspravily se a používaly dál. Takový styl hospodaření ale pamatují už jen babičky. Většina domácností je dnes zaplavena spotřebním zbožím na jedno použití. Když se něco porouchá, bývá levnější to vyhodit a koupit nové. Masovým jevem jsou při tom plasty, pro které neplatí ono „prach jsi a v prach se obrátíš“. Tisíce let po vyhození budou ještě stále zamořovat planetu a ohrožovat

naše zdraví. Evropané vyprodukují každý rok 25 milionů tun plastového odpadu. K recyklaci se ho přitom shromáždí jen 30 %. Po celém světě tvoří plasty 85 % odpadků na plážích – přičemž většinu z nich tvoří obaly na jedno použití. Při jejich výrobě se někdy používají tzv. „mikroplasty“. To jsou látky, které – laicky řečeno – umožní brzký rozpad plastu na tisíce mikročásteček. Výsledkem je, že odpad není vidět. Problém je v tom, že to neznamená, že by přestaly existovat. Žijí dál, jen ve

formě jakéhosi prášku. Ten se dostává do těl ryb a ptáků, a následně na naše talíře.

Evropská unie s plastovými odpady aktivně bojuje. Na její návrh omezily například členské státy spotřebu igelitových tašek. Opatření si mohly stanovit samy. Některé zpoplatnily tašky v obchodech. Ukázalo se totiž, že máme-li zaplatit i jen pouhou korunu za tašku, kterou za pár minut doma vyhodíme, dvakrát si rozmyslíme, jestli ji opravdu potřebujeme. V některých evropských supermarketech tak klesla spotřeba igelitů až o 90 %.

V lednu vydala Evropská komise novou strategii pro plasty. Má změnit od základu způsob, jakým se plasty navrhují, vyrábějí, používají a následně recyklují. Do r. 2030

mají být například všechny plastové obaly v EU recyklovatelné. Chce zvýhodnit recyklaci pro podniky tak, aby pro ně bylo levnější využívat ve výrobě materiály, které již byly v oběhu, než produkovat nové. Vyčlenila 100 milionů eur na inovace v oblasti recyklace.

Nově proběhlo médii, že Komise chce zakázat deset druhů plastových výrobků na jedno použití, za které existuje dostupná a cenově přijatelná alternativa. O co jde? Například o plastové vatové tyčinky. Jejich životnost je zpravidla 2 vteřiny – a přitom za ně existuje a už se i prodává ve většině drogerií levná varianta z ekologického materiálu. Dále půjde třeba o příbory, obaly na jídlo, brčka. Ovšem pozor,

je důležité si uvědomit, že Evropská komise nehodlá ze dne na den zakázat existenci těchto produktů. Jde jí pouze o to, aby existovaly v ekologičtějších variantách. Platí tu přitom to samé, co platilo u igelitových tašek: členské státy si mají vytvořit opatření podle svého gusta.

Na nákladech spojených s prevencí a likvidací odpadů se budou muset podílet i výrobci – do roku 2025 mají například zajistit sběr 90 % jednorázových plastových lahví. Tato opatření prospějí i rozpočtu domácností. Pokud si totiž dnes kupujeme např. vodu, platíme nejen za ni, ale také za obal, ve kterém je. Pokud půjde obal automaticky zpět do oběhu, nebudeme za něj platit, ale pouze dávat zálohu.

Tato opatření jsou součástí snahy Evropské unie o tzv. oběhové hospodářství. Tedy hospodářství, které se inspiruje v půdě. Co vyprodukuje, to se do ní také navrátí a vzejde zpět jako něco nového. Oběhové hospodářství spočívá v tom, že se většina materiálů vrací zpět do oběhu a vyhazuje se co nejméně. Chcete-li, inspiruje se hospodařením našich babiček. Nedělá to však z žádných romantických pohnutek, nýbrž z nutnosti. Protože, jak to glosoval místopředseda Evropské komise Timmermans: „Nězměníme-li způsob, jakým vyrábíme a používáme plasty, bude do roku 2050 v oceánech víc plastů než ryb.“

Magdaléna Frouzová
Zastoupení Evropské komise v ČR

Můj příspěvek k moři plastů

Myslím, že doma máme k ekologii celkem rozumný přístup. Plasty třídíme, plastové tašky a sáčky používáme opakovaně. Když vynáší manžel koncem týdne tašku do kontejneru s plasty, je to za celkem početnou rodinu, ve které vládne rušný provoz. Většinou vaříme čerstvé jídlo, maso dovážíme v biokvalitě z farmy, některé druhy zeleniny sami pěstujeme. Tudíž jsem neměla pocit, že bych nějak výrazně škodila životnímu prostředí. Tedy až do letošní dovolené.

Dva týdny jsem pobývala na ostrově Santorini. Vše bylo, jak jsem si vysnila: spousta slunce, čisté moře, skvělý program a výlety. Celý pobyt jsem si opravdu užívala. Až na jednu drobnost. Na Santorini totiž není mnoho zdrojů pitné vody. Tudíž mořskou vodu pro užitkové účely odsolují, ale z užitkové vody se nedal uvařit ani čaj. Pitnou vodu dovážejí a za celkem levný peníz prodávají v obchůdkách i supermarketech. Spotřebovala jsem minimálně čtyři lahve pitné vody denně. Třetí den pobytu jsem se musela postavit tváří v tvář faktu, že já sama denně přispívám do moře odpadních plastů čtyřmi plastovými lahvemi od vody, dvěma plastovými kelímky od kávy frappé na pláži, několika plastovými sáčky a večer jedním kelímkem od jogurtu.

Násobit počtem 12 dnů a počtem rekreatantů, kteří se přes léto na ostrově vystřídají, se mi ani nechtělo. Kam se plasty dávaly, se mi vypátrat nepodařilo. Kontejnery na tříděný odpad jsem v naší vesničce nevypátrala. Vrtalo mi to hlavou, sledovala jsem z bezpečné vzdálenosti po-

kojské, když vlekly veliké pytle s odpadky, a nevypadalo to, že by je někde třídily. Snahou o opakované použití sáčků na zeleninu jsem se stala v místním supermarketu trochu podezřelou, takže jsem

toho radši nechala. Při každé dopité lahvi vody jsem si představila nějakého tuleně, jak mou vinou uvízne na obrovském ostrově plastů, nebo jak těla ryb, které si dáváme k večeři, obsahují mnoho mikroplastů. A my je všechny jíme a ty rybky vůbec nejsou tak zdravé, jak se domníváme.

Záležítost s dovážením vody jsem už zažila několikrát na Kypru. Denně jsme také spotřebovali několik lahví pitné vody, jenže jsem to snášela lépe. V každé ulici bylo umístěno několik kontejnerů s tříděným odpadem.

Fakta hovoří jasnou řečí: Po celém světě

tvoří plasty 85 procent odpadků na plážích. UNEP (Program OSN na ochranu životního prostředí) varuje, že při pokračování současného trendu bude v mořích za 33 let více plastů než ryb. Nyní ročně v oceánech končí odhadem kolem osmi miliónů tun umělohmotných předmětů, jako jsou lahve či obaly. Ty hubí mořský život a zpětně přes mořské produkty pronikají do lidského potravního řetězce. Lidstvo zamořilo oceány umělohmotnými odpadky do takové míry, že už tam ohrožují samotný život. Norský ministr životního prostředí Vidar Helgesen zmiňuje případ velryby vyvržené na břeh, kterou museli zabít. V jejím bříse prý objevili 30 igelitůk.

„Každý z nás by se také měl zamyslet nad tím, co kupuje,“ upozornila Lisa Svenssonová z programu UNEP. „Je třeba daleko silnější podpory občanské společnosti, aby nutila výrobce ke změně – lidé mohou změnit své dodavatele velmi rychle,“ připomněla.

Každý z nás se musí zamyslet nad tím, co kupuje a nepodporovat výrobce, kteří životnímu prostředí škodí. Avšak mnohé země tyto aktivity buď vůbec nepodporují nebo jen v omezené míře. A každé odkládané opatření znamená další zhoršení. Vždyť v Knize Genesis Bůh řekl: „Učiňme člověka k našemu obrazu, podle naší podoby! Ať panují nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nad dobytčím, nade vši zemí i nad veškerou havětí lezoucí po zemi.“ (Gn 1,26)

Myslím, že „nade vši zemí“ nepanujeme dobře. Ale nějak pořád věřím, že se lidstvo vzpamatuje a společným úsilím ten zmatek zase uvedeme do pořádku.

Markéta Hlasivcová, Dialog na cestě

Člověk a mimolidské stvoření

Pečovat o živého tvora je základní lidskou potřebou. Je to snaha o přirozený plně lidský kontakt s přírodou. Bez tohoto setkání se zvířaty, bez pohledu na kvetoucí stromy, vonící keře a květiny nádherných barev zpodivníme, stáváme se neduživými, děje se s námi viditelně něco neblahého. Přírodu nevládneme a neměli bychom ji vlastnit, měli bychom ji vnímat jako partnera, k fauně a floře mít odpovědný a duchovně reflektovaný vztah.

Ptáme se, co je člověk ve vztahu ke zvířeti. Jak nakládá se svým životem, se štěstím, nebo s neštěstím. Ono známé „co nechceš, aby jiní činili tobě, ty nečiň jim“ prochází různými civilizačními okruhy od starého Egypta, přes gnostiky, řecké myslitele, přes mytologii keltskou až ke germánské. Je jasné, že my lidé neseme zodpovědnost za to, jak se ke komu chovat. Ke starým, nemocným, k dětem, ke vdovám a sirotkům, ke zvířatům a rostlinám... Filosof Kant říká, že člověk má jednat tak, aby se to mohlo stát všeobecným zákonem. Koluje mezi námi a mnohdy, jak jsem se předsvědčila, ani léta nevíme, kdo to řekl, ono nádherné Kantovo: „Nic ve mně nevzbuzuje takový úžas jako hvězdné nebe nade mnou a mravní zákon ve mně.“

Potkat se se zvířetem, to je, myslím, také určitá výzva k tomu být sám sebou a k určitému překonání spotřebitelské mánie. Zvíře může hojit duši, je to svým způsobem opravdu vynikající a dosud nedocenený terapeut. Jistě jste již slyšeli termíny canisterapie nebo hipoterapie. Viděla jsem během návštěvy na pražské socioterapeutické farmě v Bohnicích na hřbetu koní několikaměsíční batolata. Duševně nemocná malířka dva roky nepromluvila s lidmi a pak ji tam přivedli ke koni, kte-

rého se poprvé v životě dotkla. Byl to pro ni citový šok a ona po něm zase začala komunikovat s lidmi.

Vztah k domácímu zvířeti uvolňuje v našem „spirituálním metabolismu“ tvůrčí spontaneitu života. Pes nebo kočka nám svým způsobem přispívají k hledání naší neujasněné lidskosti, vlastních

mnohdy okoralých citů, polozapomenutých emocí. Naši psi přátelé nám dělají nejen společníky, ale pomáhají také lidem s postižením, nevidomým a vozíčkářům.

Chvilí se zvířetem jsou pro nás, milovníky přírody, uklidňující, hojivé, inspirativní. Příroda k nám hovoří nově o našich niterných zápasech, přemýšleních, meditacích a modlitbách. Zahlédneme ve zvířecí bytosti kamaráda, pomocníka, spolubytost jiného druhu, obdařenou vnímavostí a mnoha nečekanými vlastnostmi, sděluje nám cosi mimoslovní univerzální řečí. Co všechno zvířata způsobují, srovnávají a harmonizují, nebylo doposud pořádně prozkoumáno. Čeká to ještě na ty, kdo o problému zasvěceně promluví a vyjádří své poznání literárně, filosoficky i sociologicky, zmapují oblasti, které známe až běda nedostatečně. Tady se otevírá široké pole nových možností pro nastupující generace. Měl by být napraven lidský dluh vůči zvířatům.

Jednotlivé příběhy, zážitky a historky nám však o tom už dnes podávají pozoruhodné svědectví. Skládají tak pestrou mozaiku

„Nikdy bych nechtěl žít ve světě bez ptáků, lesů a zvířer rozličných tvarů a podob.“

Gerrald Durrell

našeho rozptýleného poznání života. Všechny generace prožívají svoji tradiční návaznost a jen proto naše lidská štafeta vůbec drží pohromadě. Generace lidí žijí s generacemi zvířat. Lidé bez zvířat by byli podivnými kosmickými osamělci. Zvířata bez lidí by byla do sebe uzavřenými biologickými celky bez perspektivy polidštění, jak o tom uvažoval apoštol Pavel a francouzský myslitel Pierre Teilhard de Chardin. Na dvířka svědomí tichounce ťuká myšlenka: „Naším vztahům s mimolidským tvorstvem schází obnova.“

Olga Nytrová

Ekumenický patriarchát uspořádal mezinárodní ekologické symposium

Ve dnech 5. - 8. června se v Řecku konalo mezinárodní ekologické symposium „Za zelenější Attiku: zachování planety a ochrana jejích obyvatel“, které oficiálně zahájil ekumenický patriarcha Bartoloměj v Muzeu Akropole v Athénách.

Symposia se zúčastnilo 200 teologů a vědců, představitelů politiky a byznysu, profesorů a studentů, stejně jako novinářů a aktivistů z Asie, Ameriky, Afriky a Evropy.

Ve svém programovém prohlášení Bartoloměj, známý jako „zelený patriarcha“, upozornil, jak „ekologická krize odhalila, že náš svět představuje jednotlivý celek, kde jsou naše problémy globálně sdíleny.“

Attika je poloostrov, který zahrnuje i Athény, hlavní město Řecka.

Bartoloměj zdůraznil ekologické problémy regionů obklopujících území Attiky a Řecka: „Zbývá toho ještě mnoho, co je třeba udělat, aby se snížilo nepřijatelné množství odpadu a nevídaných skládek v okolí horských úbočí Attiky, a aby se našlo řešení pro neomluvitelné množství plastů na dně okolního moře, které ohrožuje mořský život.“

Symposium putovalo též na ostrovy Spetses a Hydra, kde bylo jeho součástí také zasedání na palubě lodi.

Zpracovala Kateřina Vítková

Autem na procházku

Ted' už konečně vím, proč mám auto. Nyní je potřebuji. Objevil jsem totiž místo, kde se dá krásně procházet, ale bez auta se tam nemohu dostat. Na to je příliš vzdáleno.

Když se tam dostanu, věží mi jízda autem ještě v kostech a na procházce pokušení opatrně vykukovat na všechny strany, a když se zprava blíží jiný prochazeč, počkat, až křižovatku mine. Přitom jsem se ještě nikdy s nikým nersazil. Jen jednou, když bylo velmi mnoho prochazečů na cestě, jsem o jednoho zavadil. Ale ne tolik, že bychom oba museli zastavit a jeden druhému nadávat a ukazovat si doklady o pojištění. Odbylo se to jedním „promiňte, prosím“ a „prosím, nic se nestalo“.

I jinak jsem se na svých procházkách ještě s nikým nepohádal, ani když někdo šel příliš pomalu a já ho předcházel, anebo když chtěl někdo předcházet mě. Nikdy se mi nestalo, že by na mě napřed několikrát zahulákal a já byl v pokušení jít rychleji, aby on mne jen tak lehko nemohl předejít.

Také u druhých jsem nepozoroval, že by při předcházení šli rychleji a rychleji, až by se dostali při předbírání do poklusu a možná někde v zatáčce cesty narazili na strom. Zdá se tedy, že nikoho nenapadlo druhým ukazovat, že on se může rychleji procházet než oni. Také se mi líbí, že na procházce mohou chodit po pravé a levé straně, i když jde někdo proti mně, a přesto do sebe nenarazíme.

Také druhým chodcům nedávám znamení, zda chci odbočit nebo zastavit. Oni to rovněž nedělají, a přesto jsem nikdy nezažil, že bychom se zamotali do klubka a nevěděli, jak se od sebe dostat, takže bychom museli jeden na druhého pískat a prstem tukat na čelo...

Někdy chodím na procházku podobně jako druzí večer. Ale přitom se neznervózňujeme tím, že bychom si kapesními lampičkami svítili do obličeje. Vůbec. Špacíruji si bez nervozity, nikdy nemám strach, že mi praskne gumová podrážka, že najednou někde uvážnu a budou mě muset odtáhnout.

Opravdu, pochvaluji si procházení. Lituju jen, že pro stále rostoucí provoz na silnici to tak dlouho trvá, než se na ono místo dostanu. Zřejmě stále více lidí se snaží dostat se na osvěžující procházku a skutečné zotavení může každý potřebovat po každé takové turbulentní jízdě autem.

Klaus Pampell,
přel. Z. Bouček,
z kalendáře Blahoslav 1995

Kostel sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí

pondělí 16.7. 2018, 20.00

CAMERATA PRAGENSIS ORCHESTRA

Aleš Bárta – varhany

J. S. BACH, G. F. HÄNDEL, A. VIVALDI, W. A. MOZART,

úterý 17.7. 2018, 17.00

Michal Hanzal – varhany

František Bílek – trubka

G. F. HÄNDEL, J. S. BACH, G. P. TELEMANN, W. A. MOZART

středa 18.7. 2018, 17.00

Bohumír Rabas – varhany

Jana Jonášová – soprán

J. S. BACH, W. A. MOZART, A. DVOŘÁK, Ch. M. WIDOR,

středa 18.7. 2018, 20.00

RADIO SYMPHONY COLLEGIUM

Marek Zvolánek – trubka

A. DVOŘÁK, M. RAVEL, W. A. MOZART, A. VIVALDI,

čtvrtek 19.7. 2018, 17.00

František Šťastný – varhany, cembalo

Vratislav Vlna – hoboj

G. Ph. TELEMANN, J. S. BACH, W. A. MOZART, G. F. HÄNDEL

pátek 20.7. 2018, 17.00

SAINT NICHOLAS CHAMBER SOLOISTS

Michal Hanzal – varhany

Martina Bauerová – soprán

František Bílek – trubka

J. S. BACH, G. F. HÄNDEL, A. VIVALDI, C. SAINT-SAËNS,

pátek 20.7. 2018, 20.00

VIVALDI ORCHESTRA PRAGA

Václav Návrát – barokní housle

A. VIVALDI, W. A. MOZART, A. DVOŘÁK

sobota 21.7. 2018, 17.00

PRAŽSKÉ DECHOVÉ KVINTETO

Jan Machat – flétna

Jurij Likin – hoboj

Vlastimil Mareš – klarinet

Miloš Wichterle – fagot

Jan Vobořil – lesní roh

W. A. MOZART, L. van BEETHOVEN, G. BIZET, J. HAYDN

sobota 21.7. 2016, 20.00

CONSORTIUM PRAGENSE ORCHESTRA

Štěpánka Heřmánková – soprán

Miroslav Laštovka – trubka

A. VIVALDI, F. SCHUBERT, A. DVOŘÁK, G. GERSHWIN

neděle 22.7. 2018, 20.00

Zuzana Němečková – varhany

Zuzana Koprivová – soprán

G. CACCINI, J. S. BACH, A. VIVALDI, W. A. MOZART

neděle 22.7. 2018, 20.00

PRAGUE STRING ORCHESTRA

Adéla Vondráčková – housle

Vratislav Vlna – hoboj

W. A. MOZART, J. S. BACH, A. VIVALDI, A. DVOŘÁK

Změna programu vyhrazena.

Inzerce...

Náboženská obec Praha 10-Vinohrady odkoupí starší židle zn. Tonet. Případné nabídky pošlete na emailovou adresu majer@hs-vinohrady.cz.

Týdeník Církve československé husitské.

Vydává: Ústřední rada Církve československé husitské, Wuchterlova 5, 166 26 Praha 6.

Vedoucí redaktorka: ThDr. Klára Břeňová,

redaktoři: Mgr. Jan Zítka, Mgr. Ervín Kukuczka, Milan Udržal, grafik.

Šéfredaktorka Cesty: Mgr. Jana Krajčířiková. Tel. redakce: 220 398 107;

e-mail: cesky.zapas@ccsh.cz Tisk: Grafotechna. Distribuce a reklamace: A.L.L.

production s. r. o., F. V. Veselého 15, 190 00 Praha 9, Call centrum tel.: 840 306 090.

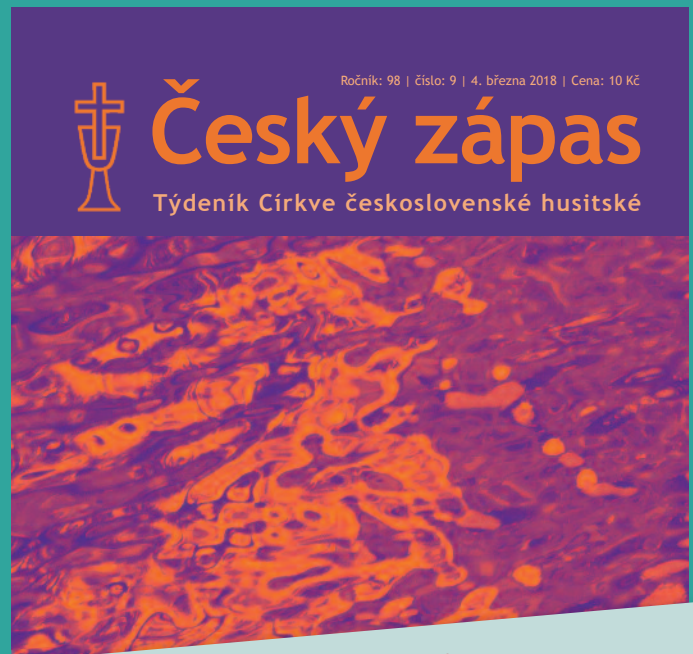
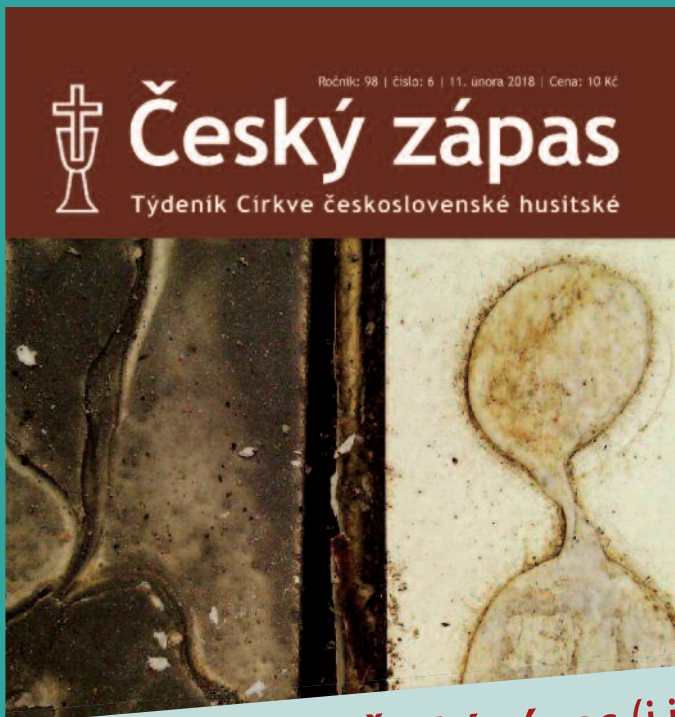
Redakce si vyhrazuje právo na úpravy a krácení příspěvků.

Předplatné: Mgr. Jitka Wendlíková, tel.: 220 398 117, e-mail: prodejna.blahoslav@ccsh.cz

Líbilo se vám toto číslo Českého zápasu?

Zaujaly vás články našich autorů?

Můžete se stát pravidelnými čtenáři.

Objednejte si Český zápas (i jako dárek pro vaše bližní)

Týdeník Český zápas můžete (vč. starších čísel) objednat na e-mailu prodejna.blahoslav@ccsh.cz, tel.: 220 398 117

Český zápas vychází každý týden v novinovém formátu. Jednou za měsíc dostanete tematicky zaměřené celobarevné číslo.

Noc kostelů

